

Analytik: Co je horší než kouření? Hospodské debaty o penzijní reformě

22. června 2017

Má smysl penzijní spoření? Určitě ano. Pozor však na garanci nuly nebo čistě konzervativní přístup. „Komu do penze zbývá deset, dvacet, třicet let, ten by měl jednoznačně uvažovat přinejmenším o vyváženém fondu, případně i o tom čistě akciovém,“ říká investiční analytik Aleš Tůma.

Ročně se u nás prokouří víc peněz, než uspoří na penzi, říká Aleš Tůma. | foto: zdroj: archiv Partners

Prezident tento týden podepsal úpravu zákona, podle kterého se do penze nemá chodit později než v 65 letech. Je to krok správným směrem?

Určitě nejde třeba po řidiči autobusu chtít, aby pracoval do 70 let. Jenže se tím v debatě o reformě penzí vracíme o několik let zpátky. Dnešní třicátník má jít do penze v 68, takže 65 nevypadá jako velký rozdíl, ale pokud bude žít do 80, znamená to o čtvrtinu delší dobu v důchodu. Těžko může dostat stejně vysokou penzi jako předtím. Hranice odchodu do důchodu se sice má pravidelně revidovat, ale z toho zase bude politická přetahovaná.

Je z toho nějaká cesta ven?

Zavedl bych do zákona reformu reforem. Každý návrh na změnu systemu by musela doprovodit detailní, ale srozumitelně vysvětlená modelace jejích dopadů. Každý poplatník by také měl automaticky dostat pravidelný

výpisk od ČSSZ. Ten by obsahoval informaci, kolik už odvedl, přibližný odhad budoucího důchodu při daném příjmu a dopad legislativních změn za poslední rok na něj. Politici by pak museli doplnit předvolební sliby varováním jako na krabičkách cigaret. Horní polovina billboardu by zněla například: „Vyšší penze pro všechny“ a dolní velkými černými písmeny: „Stejně to zaplatíte vy nebo vaše děti“.

Aleš Tůma

Absolvoval Vysokou školu ekonomickou v Praze, obor mezinárodní obchod a specializaci peněžní ekonomie a bankovníctví. Je držitelem titulu CFA. V médiích často komentuje vývoj na finančních trzích, makroekonomickou situaci, investiční trendy nebo výsledky podílových fondů.

Bič na politiky penzijní experti občas zmiňují, ale co nějaké konkrétní řešení pro střadatele?

Že by se neměli spoléhat na stát, to už je ohraná písnička. Kromě toho bych ale doporučil brát jako investici i zdraví. Máme údajně 4. nejvyšší spotřebu cigaret v EU a ročně se u nás prokouří víc peněz, než uspoří na penzi. Kuřákům bych v restauraci nezakazoval kouřit, ale debatoval o tom, jak nebude na důchody...

Výnos z investice do zdraví se těžko vyčísluje, ale kolik je tedy ideální dávat stranou na penzi?

To záleží na tom, jak moc se v penzi hodláte uskrovnit a spouště dalších předpokladů. Ale když si s těmi čísly chvíli budete hrát v excelu, zjistíte, že výsledkem je většinou něco okolo 10 % čistého příjmu, když začnete už ve 30 letech. Kdo si plánuje pořídit políčko a chlívěk, tomu bude stačit i méně.

Znamená omezení růstu důchodového věku, že je třeba spořit méně než dosud?

Neznamená, to už jsme si vlastně řekli na začátku. Jednak průměrná úložka v III. pilíři nedosahuje ani 1 000 korun měsíčně. A jednak změna zákona znamená, že peníze od státu se jinak rozloží v čase, ale jejich

Působí jako investiční analytik

současná hodnota se v lepším případě nezměnila. Stát samozřejmě může i nadále na penze dosypávat z rozpočtu, ale to není systémové řešení. Jediná další alternativa je, že díky růstu produktivity práce menší pracovní síla více penzistů užívá, nebo že se o nás postarají roboti.

Odborníci často radí nespolehat se na stát, ale zároveň apelují na využití státní podpory spoření, není v tom rozpor?

Pokud stát něco nabízí, je škoda si to nevzít. Kdo třeba nedal na negativní kampaň kolem II. pilíře, i na jeho zrušení docela hezky vydělal. V ideálním světě by stát samozřejmě měl trh deformovat co nejméně a je fakt, že daňové zvýhodnění trh

deformuje. Asociace pro kapitálový trh navrhovala, aby se zvýhodnění vztahovalo například právě na podílové fondy. To by aspoň trochu narovnálo tržní prostředí. Různé verze tohoto systému fungují v řadě vyspělých zemí – je jedno, kam spoříte, daňově nevýhodný je pouze předčasný výběr.

Není lepší zajistit se nákupem nemovitosti?

To je jedna z nejčastějších námitek proti investování. Proč věřit nějakým fondům, když si můžu koupit barák. Vlastní bydlení je nepochybně základ. Při pořízení investiční nemovitosti je ale potřeba myslet na náklady na údržbu, správu, hledání nájemníků atd. Navíc demografie může ovlivnit i hodnotu nemovitostí. Když to přezenu, když budeme všichni chtít být rentiéři z nájemních bytů, nezbudou nám nájemníci.

Transformované fondy loni v průměru vydělaly jen 0,8 %, budou výnosy dál klesat?

Letos bude číslo nejspíš zase o něco nižší, jak z portfolií fondů mizí efekt dluhopisů nakoupených v letech vysokých úrokových sazeb. Pokud budou nízké výnosy státních dluhopisů trvat ještě pár let, bude pro penzijní fondy těžké udržet i onu garantovanou nulu. Nové účastnické fondy neměly ani tento setrvačnick z minula, takže loni byly víceméně na nule.

Přestupovat ze „starých“ fondů do nových tedy nemá smysl?

Přestup z konzervativního do konzervativního fondu je skutečně trochu z bláta do louže a určitě jej nedoporučuji, s výjimkou těch, kdo chtějí využít tzv. předdůchod, pro který je to nutné. Komu ale do penze zbývá deset, dvacet, třicet let, ten by jednoznačně měl uvažovat přinejmenším o vyváženém fondu, případně i o tom čistě akciovém. Je trochu ironie, že konzervativního střadatele k této úvaze přimějí nízké sazby až po čtyřech letech existence účastnických fondů, kdy navíc trhy rostly.

No právě, vyplatí se přestupovat, když jsou akciové trhy vysoko?

Pokud někdo 15 let poctivě střídal v „penzijku“ a teď zvažuje rizikovější, dělá velkou jednorázovou investici do rizikovější strategie. Ale kdo nechce jít úplně „all in“, může zvolit některý z méně dynamických fondů – část z nich navzdory názvu investuje spíš „vyváženě“. Je také možné přejít třeba do vyváženého fondu a potom si nastavit akciovou strategii pouze pro nové vklady. Při pravidelné investici je potom riziko trochu psychicky únosnější.

Autor: Eva Sovová